

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TEMEL AKADEMİK BECERİLER

Değerli velilerimiz, okul öncesi dönem, öğrenim hayatının temelini oluşturur. Nasıl ki binalarda sağlamlık ve güvenilirlik açısından temel önemlidir, öğrenim hayatının başarılı geçmesinde de okul öncesi dönem o derece önemlidir. Alınan eğitimin kalitesi, anaokulu ve ilkököl müfredatlarının sarmal bir yapı içerisinde birbirini bütünlemesi, öğrenme süreçleri ile ilgili sorun durumlarının erken fark ediliyor olup gerekli desteğin verilmesi fark yaratır. Bu bültenimizde okul başarısı için olmazsa olmaz bazı temel akademik becerileri ve her bir beceriyi geliştirecek etkinlik örneklerine yer vermek istedik.

DİL BECERİSİ

Kendini doğru ifade edebilme, iletişimin temel unsurlarındandır. Dilin kazanılmasında alıcı ve ifade edici olmak üzere iki ayrı dil becerisi önem kazanır. **Alıcı dil**, diğerlerinin konuştuklarını anlama yeteneğidir. **İfade edici dil** ise diğerleriyle iletişim kurarken kullanılan dildir. Alıcı dil, ifade edici dilden önce gelişir. Bir başka deyişle anlaşılabilir kelime sayısı kullanılanlardan her zaman daha fazladır. İkinci bir dil öğrenirken bu durumu daha net gözlemleriz, konuşulanları anlamak daha kolaydır ancak iş konuşmaya gelince zorlanılır. Çocuğun dili iyi kullanabilmesi için zengin bir kelime dağarcığına sahip olması gerekir. Dil becerisi dünden bugüne çabucak gelişebilen bir beceri olmadığından da itinayla üzerinde durulmalıdır.

Çocuklardaki dil becerisini geliştirmenin yolları:

- Her şeyden önce onlara zaman ayırıp çeşitli konularda sohbet etmek, bitmek bilmeyen sorularına sabırla ve doğru cevaplar vermek.
- Sık sık kitapçılara gidip ilgisini çeken konularda kitaplar almak ve her gün düzenli kitap okumak. (Kitaplar çocukların sadece kelime bilgisini artırmakla kalmaz, ayrıca hayal gücünü, muhakeme becerisini ve genel kültürünü de artırır.)
- Oyuncak hayvanları ya da kuklaları konuşturmak.
- Günlük konuşma dilinde “Bu, şu” gibi işaret zamirlerini kullanmak yerine her objenin adını telaffuz etmek.
- Televizyonda izledikleri hakkında konuşmak. (Bu alışkanlık, dil becerisine etki edeceği gibi muhakeme becerisine ve değer kazanımına da katkı sağlayacaktır)
- Yarım bırakılan öyküyü tamamlama ya da söylenen kelimenin son harfi ile yeni kelime türetme gibi oyunlar oynamak.
- Akranları ile bir arada bulunabileceği ortamlar yaratmak. (Dil becerisi iyi olan çocuklar diğerleri için iyi bir model olurlar)

- Eline bir obje verip 1 dakika boyunca onun hakkında durmaksızın konuşmasını istemek.
- Gördüğü resimdeki olayları ve gösterilen objelerin işlevlerini anlatmasını istemek.
- Şarkı, şiir, tekerleme, bilmece öğretmek.
- İlgisi varsa yaratıcı drama etkinliğine katılmasını sağlamak.

MUHAKEME BECERİSİ

Muhakeme becerisini, matematiğin alt yapısı ve verilenlerden yola çıkarak verilmeyeni bulma becerisi olarak özetleyebiliriz. Bu beceride olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurabilmek esastır. Bu alanda zorlanan çocukların sosyal muhakemelerinin de zayıf olduğu sıkça görülür. Arkadaşlarının mimiklerini ve beden dili mesajlarını doğru okuyamadıklarından akran ilişkilerinde de sorun yaşanabilir.

Çocuklardaki muhakeme becerisini geliştirmenin yolları:

- Olaylar ve durumlar üzerinden “Ne olmuş?”, “Neden olmuş?”, “Nasıl olmuş?” sorularını yöneltilip birlikte değerlendirmeler yapmak.
- Bir hikayenin sadece başını ya da sonunu okuyup bütünü tahmin etmesini istemek.
- Çizgi filmler ya da gerçek yaşam sahneleri üzerinden “Sen olsaydın ne yapardın?”, “Ne yapmalarını önerirsin?” benzeri sorular yöneltmek.
- Gördükleri üzerinden hatırladığı detayları sorarak gözlem becerilerini geliştirmek.
- Bol resimli kitaplar alıp görsel okuma çalışması yaptırmak. (Sadece resimlerine bakarak hikayenin ne ile ilgili olduğuna dair tahminlerde bulunması ve hangi detaydan hareketle o sonuca vardığını konuşmak)
- Sunulan iki nesne, olay, kavram vb arasındaki benzerlikleri, farklılıkları, ilişkileri bulup anlatmasını istemek.
- Verilen hayali bir sorun durumu ile ilgili çözüm önerileri üretmesini istemek.

GÖRSEL ALGI

Her tür yeni bilginin duyularımız aracılığı ile algılandığı düşünülürse algısal gelişim oldukça önemlidir. Yeteneğe ve deneyime bağlı olarak da çocuktan çocuğa değişkenlik gösterir. Görsel ya da işitsel yeterli algısal düzeye sahip olmak okul başarısının ön koşulu ve öğrenmeye hazır oluşluğun önemli bir parçasıdır. Görsel algının iyi oluşu okuma yazma sürecinin daha kolay geçmesine yardımcı olur.

Çocuklardaki görsel algıyı geliştirmenin yolları:

- Öncelikle çocuğun bir görme kusuru olmadığından emin olunmalıdır.
- “2 resim arasındaki 7 farkı bul” benzeri çalışmalar yaptırmak.
- Yapboz, tangram, Lego ve hafıza kartlarıyla oynamasını sağlamak.
- Bowling, golf, basketbol, voleybol gibi el-göz koordinasyonunu geliştirici sporlara yönlendirmek.
- Ayakta yüz yüze durup bir aynaya bakar gibi sizin yaptığınız hareketlerin aynısını yapmasını istemek.
- Boncuk ya da benzeri renkli objelerle örüntü çalışmaları yaptırmak.
- Yer ve yön kavramlarını öğretmek. (Sağ & sol, altında, üstünde, önünde, arkasında gibi)
- Bir resimdeki istenilen objeyi göstermesini ya da oyuncak sepetinden spesifik bir oyuncacı bulup getirmesini istemek.

İŞİTSEL ALGI

Dinleme becerisi daha anne karnındayken gelişmeye başlar. Zaman içerisinde de uyarıların çokluğu ile işitsel ayırtılma becerisi gelişir. Okul ortamında da her ne kadar öğretmenler derslerde türlü türlü materyal kullansalar da yönergeler işitsel kanala hitap eder. İşitsel algısı ve kısa süreli hafızası zayıf çocuklar yönergeleri tam olarak anlamakta zorlanırlar.

Çocuklardaki işitsel algıyı geliştirmenin yolları:

- İlk etapta çocuğun duyduğu sesler arasındaki farklılıkları ayırt edebilmesini engelleyecek bir işitme kaybı olmadığından emin olunmalıdır.
- Birlikte hayvan seslerinden oluşan sesli tombala oyunu oynamak.
- Gözlerini kapattırıp çıkarttığınız seslerin ne olduğunu tahmin etmesini istemek (Musluktan akan su, kapının gıcirtısı, parmak şaklatma, kağıdın buruşturulma sesi vb)
- Gözü kapalı "Yaptığımı Yap Oyunu"nu oynamak. (El çırpma, masayı tıklatma, tek ayakla yere vurma, dudak paplama vb)
- Çevrelerdeki sesleri dinlemeleri ve duydukları seslerin resmini yapmalarını istemek.
- Körebe oyununu oynamak.
- Yüksek ve alçak ses ayırımını fark edebilmeleri için çeşitli sesler çıkartıp yüksek mi alçak mı tanımlamasını istemek.
- Peş peşe 2 ritim verip aynı mı, farklı mı olduklarını sormak.
- Bir kelime belirleyip okuduğunuz hikaye içinde her o kelimeyi duyduğunda el çırpmasını istemek.

DİKKAT SÜREÇLERİ

Dikkat denince bir sürü alt bileşenler akla gelmelidir. Dikkati odaklayabilme, dikkati sürdürebilme, dışarıdan çelici uyarılar gelse bile etkilenmeme gibi...

Çocukların dikkat süreçlerini geliştirmenin yolları:

- Deve cüce gibi sözel yönergeler içeren oyunlar oynatmak.
- 1 dakika süreyle bir resme baktırıp ardından resimdeki detayları anlattırmak.
- Kısa bir hikaye okuyup aklında kalanları size anlatmasını istemek, ona hikaye ile ilgili sorular sormak.
- Evin bir odasını dikkatlice incelemesini istemek, hazır olduğunda odadan çıkartıp bir objeyi saklamak. Geri geldiğinde saklanan objeyi bulmasını istemek.
- Belli bir resimdeki yanlışları bulmasını istemek.
- Örneğe bakarak şekil çizdirmek ve resimdeki eksikleri çizdirmek. (Bu iki çalışma görsel algı gelişimine de katkı sağlar)
- Yapboz ve resimli sudoku yaptırmak.
- Ayrıca her oynadığı oyunu bitirdikten sonra bir başkasına geçmesi konusunda yönlendirmek.

Terakki Vakfı Okulları

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi